

С. Ф. Левшаков, КБ “ПриватБанк”, м. Дніпропетровськ

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЛАТІЖНИХ СХЕМ І ПЛАТІЖНИХ ІНСТРУМЕНТІВ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Курс України на європейську інтеграцію вимагає від держави виконати низку заходів, направлених на зближення банківських систем, введення європейських банківських стандартів. В українській банківській практиці є відмінності в поняттях і термінології, які ґрунтуються на практиці радянського періоду і схожі на російське банківське законодавство. Розвиток платіжних послуг і рух до євроінтеграції заставляє переглянути основні поняття і термінологію. Банківська практика України, національні платіжні системи і платіжні інструменти не гармонізовані з міжнародними стандартами, які використовуються в Європейському Союзі і інших країнах.

Європейський Центральний Банк (ЄЦБ) в рамках єдиного європейського платіжного простору сфокусував свої зусилля на розвитку 3 платіжних інструментів: кредитовий переказ, прямий дебет і платіжні карти.

У виданні ЄЦБ, присвяченому опису платіжних систем наводиться термін платіжний інструмент: “Платіжні інструменти, які є методом авторизації та пересилки платежу “Платіжні інструменти є методом авторизації та пересилки платежу (тобто спосіб, за допомогою якого платник дає своєму банку дозвіл для переказу коштів, або спосіб, за допомогою якого одержувач коштів дає своєму банку інструкції для вимоги коштів з платника)”.

В Україні робота платіжних систем і розрахунків регулюється низкою законодавчих актів України, в яких терміни “платіжний інструмент” і “розрахунковий документ”, формулюються і визначаються у: Господарському кодексі України, Законах України “Про платіжні системи і переказ коштів в Україні”, “Про банки і банківську діяльність”, інструкціях НБУ “Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті”. Але у таких актах наведені різні формулювання цих термінів.

Пропонується використовувати наступні визначення.

Розрахунковий документ – документ, що надається клієнтом в банк, який містить всі необхідні реквізити для здійснення платежу, на підставі чого банк здійснює переказ коштів з рахунку платника до банку одержувача. До таких документів відносяться: платіжне доручення, платіжна вимога, платіжна вимога-доручення, розрахунковий чек, вексель, документарний акредитив.

Платіжний інструмент – сукупність розрахункових документів, засобів, за допомогою яких здійснюється платіж, тобто переказ коштів з банківського рахунку клієнта на банківський рахунок одержувача або одержувач коштів дає інструкції своєму банку для ініціації трансферу з рахунку платника на рахунок одержувача. До таких інструментів відноситься: кредитовий переказ, прямий дебет, платіжна карта.

Такі визначення дозволять розділити два поняття “Розрахунковий документ” і “платіжний інструмент”, що точніше відобразить смислове

навантаження термінів, які використовується в банківській практиці України.

Прийняття єдиної системи термінів в банківській платіжній сфері з врахуванням сучасних банківських практик дозволить уникнути плутанини і розбіжностей в розумінні сутності процесів, що виникають при ініціації і виконанні платежів. Крім того, належить переглянути існуючі платіжні технології, модернізувати українські національні платіжні системи з врахуванням міжнародного стандарту ISO 20022, внести НБУ до відповідних інструкцій поняття “Міжнародний банківський номер рахунку – IBAN” (International Bank Account Number), використовувати міжнародні банківські SWIFT-коди банків в національних платіжних системах, гармонізувати з міжнародними стандартами платіжні інструменти, що дозволить прискорити зближення банківських структур України і Євросоюзу та дасть можливість вийти національним платіжним системам на новий міжнародний рівень.

Левшаков, С.Ф. Порівняльна характеристика платіжних схем і платіжних інструментів України та країн Європейського союзу [Текст] / С.Ф. Левшаков // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції (24–25 травня 2012 р.) : у 2-х т. – Суми : УАБС НБУ, 2012. – Т. 1. – С. 92-94.